

a diversitate coloris in oculorum pupillis *Dicorus* denominatus, et ortus in urbe Macedoniæ Dyrrachio. Anastasius prælaudatam Ariadnam duxit uxorem, imperavitque annis 27, labe infectus eutychniana; unde percussus fulmine interiit anno 518, die octava julii.

His cæsarum, regumque temporibus, floruisse complures singulari præditos sanctitate, ex primo et quarto capite conjicitur¹. At collustrarunt universum fidelium cœtum alii quamplurimi. Venerando episcoporum ordini maximum contulerunt ornamentum *Cæsarius*, episcopus arelatensis in Gallia Narbonensi, *Alipius* Tagastensis in Numidia Africae, *Turibius* Asturicensis in Hispania Tarraconensi, *Patritius* Hibernorum apostolus, *Epiphanius* Ticinensis in Insubria, *Eucherius* Lugdunensis, *Honoratus* et *Hilarius* Arelatenses, *Lupus* Trecensis, *Severinus* Noricorum apostolus, *Germanus* Antisiodorensis in Galliis, *Petronius* Bononiensis, *Exuperius* Tolosanus, *Flavianus* Antiochenus, *Marutha* in Mesopotamia, *Mamertus* Viennensis in provincia Narbonensi, *Gaudentius* Brixianus in Cenomanis². Martyrii palmam retulerunt in Persia sub Isdegerde cum aliis innumeris *Jacobus* intercisus³; Pamiae, seu Appamiis in Occitania *Antonius* regia ortus stirpe, Alexandriae *Proterius*, Constantinopoli *Flavianus*, in Corsica *Julia* virgo, in Africa sub Genserico *Martinianus* et *Saturianus* cum aliis 270 virginum pariter coronatarum sub Hunnerico multiplex chorus. Quanta vero pudicitiae laus in *Maxima*, ipsarum africanarum virginum matre, in *Pulcheria* Theodosii A. sorore, in *Eustochio* ad Præsepe Domini cum aliis virginibus enutrita, in *Genoveva* immortalis gloria Parisiensium? Matronarum item decus fuit *Melania* Junior, etc. Suos quoque proceres connumerant monachi et anachoritæ, ut *Sabbam* Palæstinorum ascetarum jubar, *Maronem*, a quo Maronitæ denominantur, *Arsenium* Scetis Ægyptii

¹ Imperantibus Arcadio et Honorio hujus sæculi initio vixit *S. Alexius* Romanus. Quidam Alexium cum Joanne Calybita confundunt.

² Adde Crescentium presbyterum et Eugenium diaconum, Florentinos.

³ Persecutionem Isdegerdis Baronius, alique referunt ad annum 420, Ante quinquennium exortam demonstrat Antonius Pagius.

montis incolam, *Alexandrum* acemetarum, id est, insomnium vigilumque parentem, *Joannem* Palæstinum *Silentiarium*, duosque *Stylitas* (quis enim universos commemoret?) *Simeonem* et *Danielem*¹.

CAPUT VI.

QUINTI SÆCULI DOGMATA ET DISCIPLINA.

Didicimus ex hujus sæculi historia quod præmonstraverat Apostolus, omnes in Adam peccasse; ejusque prævaricatione peccatum, et per peccatum intrasse mortem in mundum; gratiam non dari secundum merita nostra, neque ex præscientia futurorum operum naturalium; necessariam illam esse ad singulos actus, nec fieri, aut cogitari absque ea aliquid posse, quod ad æternam salutem conferat. Prædestinationis nostræ exemplare est Christus, ad maximam omnium gratiarum divino beneplacito electus, ad unionem scilicet hypostaticam. Qua divinam humanamque naturam in una conjunctas esse persona, permanente proprietate utriusque, commonstrant contorta in Nestorium et Eutychem anathemata, definitiones Ecclesiæ, scriptaque Patrum orthodoxorum. Unum de Trinitate crucifixum ita fides catholica tradidit, ut nullatenus passio in divinam referatur naturam. Beatam Virginem appellandam esse θεοτόκον, utpote quæ genuit Deum hominem, definitum fuit, et sanctis, horumque reliquiis religiosum cultum esse præstandum². Veram esse religionem seclusa cum episcopis catholicis communione, est deliramentum acephalorum.

¹ Supra columnam Simeonis sæpe visam, etiam a seipso, rutilantem stellam, tradit lib. I, cap. xiv, Evagrius.

² Quantum attinet ad reliquias sanctorum, Arcadius imperator anno 406 e Silo Palæstinæ oppido Constantinopolim magna pompa adportari curavit exuvias Samuelis prophetæ. Id religiosæ pietatis exemplum vocat adversus Vigilantium Hieronymus. In eadem regiam urbem anno 409 advecti cineres sanctorum *Joseph*, filii patriarchæ Jacob, *Zachariæ* patris Præcursoris. Revelatione divinitus facta Luciano presbytero, anno 415 inventa, et decenti loco fuerunt condita, corpora *Stephani* protomartyris, *Gamalielis* et *Abibonis*. *S. Joan. Chrysostomi* corpus an. 438, e Ponto Constantinopolim solemnem pompa translatum. *Catenæ* S. Petri Jerosolymis ab Eudocia missæ, C. P. una, altera Romam ad filiam Eudoxiam. Inventum anno 453 Emesæ in Syria caput *S. Joannis Baptistæ*.

Pacis osculum post consecrationem, et missa Præsantificationum in Parasceve Paschatis quinto sæculo obtinuerunt. Utebantur diaconi ad lævam pallis linostimis, scilicet ex lino et lana contextis. Sanctimonialibus contingere sacratam pallam, et in Ecclesia thus adolere inhibitum fuit. Alternatim psalmi canebantur davidici, repetitis antiphonis. Decantatus itidem dominicis diebus, et in natalitiis sanctorum hymnus angelicus. Suspecti erant erroris manichæorum, qui a sacri calicis abstinebant mysterio. *Lirinenses* monachi, *sabbaitæ*, atque sub Joanne patriarcha jerosolymitano *carmelitæ* fuerunt, prout plerique opinati sunt, instituti ¹.

Tanta fuit monachorum in Capraria et Lirino, seu Lerina, insulis, multitudo et celebritas, ut illustrium quoque poetarum hujus ævi describantur carminibus ².

¹ Ab Eudocia Augusta bis Jerosolymam profecta, nempe anno 438, et post cædem Paulini ejus causa interfecti anno 430, ædificata fuerunt monasteria, quæ *lauras* vocavit. Laura a cœnobio differt, quod istud uno clauditur muro; laura vero habet cellulas longe disjunctas. In laura anachoretæ, in cœnobio degebant monachi. Vide adnotationes in librum I Evagrii, cap. XXI. Narrat ibidem historicus, *lauras* incolentium alios nihil proprii habere, nec aurum, nec vestem, nec esculentum; pallio vel tunica, quibus hodie unus induitur, uti postea alium; diu noctuque preces ad Deum fundere, ac per biduum etiam, vel triduum servare jejunium. Alios vero solos includi domiciliis, alios in ignotis terræ latibulis, alios in solitudine a sole perusta. Tam ergo eremitis, quam religiosi aliis severioris rigidiorisque instituti, antiqua proposita fuerunt exempla. In excerptis Theodori Lectoris legimus Eudociam misisse Jerosolymis ad Pulcheriam imaginem Deiparæ, ἢ ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς καθίσταρσεν, « quam apostolus Lucas depinxerat. » Florebat Theodorus sæculo VI ineunte. Non est ergo de pingendi arte evangelistæ opinio commentum sero excogitatum. Imaginem illam Pulcheria collocavit in basilica a se ædificata in *Hodegis*, ubi cæci lumen recipiebant. De basilicis autem ab eadem Pulcheria erectis pertractant ipse Theodorus, lib. I, n. 3, et Nicephorus, libro XIV, cap. II. Vide adnot. Valesii ad Theodorum.

² Referta erat hoc sæculo sanctissimis monachis *Capraria* insula maris Tyrreni, inter Corsicam oramque Thusciæ. De hac enim insula legitur apud Rutilium Numatianum, qui floruit Honorio Augusto imperante, scripsitque terso stylo et ubere vena ingenii duos *Itinerarii* libros ad Venerium Rufum :

Processu pelagi jam se Capraria tollit,
Squalet lucifugis insula plena viris.

APPENDIX.

EXTERNE RES ATTINGUNTUR.

Quoniam diximus cap. v plura regna hoc sæculo exorta, illorum præcipua commemorabimus. *Augustulum* an. 475 ad imperium fuisse evectum, dejectumque ab *Odoacre* rege Turcilingorum et Herulorum, qui e Pannonia et Norico irruperunt

Ipsi se monachos Graio cognomine dicunt,
Quod soli nullo vivere teste volunt.

Verum tamen est Rutilium christianæ religionis hostem acerrimum illorum monachorum vitam adeo insectari, ut hæc præmissis verbis subjiciat :

Munera fortunæ metuunt, dum damna verentur.
Quisquam sponte miser, ne miser esse queat.
Quænam perversi rabies tam stulta cerebri,
Dum mala formides, nec bona posse pati?
Sive suas repetunt ex fato ergastula pœnas,
Tristia seu nigro viscera felle tument.
Sic nimis bilis morbum assignavit Homerus
Bellerophontæis sollicitudinibus.

Bellerophontem, cum post varia vitæ discrimina cœlum petere conaretur, inde a Jove excussum equo decidisse in Aleium Lyciæ campum, ubi cæcus erravit, donec periret, fabulæ narrant poetarum.

De Lirinensi autem cœnobio, cujus aliquos incolas doctrina simul et sanctimonia conspicuos laudavimus superiori capite IV, hæc scripsit *C. Sollius Apollinaris Sidonius*, vita functus anno 482, cujus opera studiosè collegerunt Joannes Savaron et Jacobus Sirmondus, in carmine eucharistico ad Faustum :

Seu te Lirinus priscum complexa parentem est,
Qua tu jam fractus permagna sæpe quiete
Discipulis servire venis, vixque otia somni,
Vix coctos captare cibos, abstemius ævum
Ducis, et insertis pingis jejunia psalmis,
Fratribus insinuans, quantos illa insula plana
Miserit in cœlum mentes, quæ sancta Caprasi
Vita senis, juvenisque Lupi; quæ gratia patrem
Mansit Honoratum, fuerit quis Maximus ille,
Urbem tu cujus monachusque, antistes et abbas
Bis successor agis, celebrans quoque laudibus illis
Eucherii venientis iter, redeuntis Hilari.

Commendantur itaque hoc carmine a Sidonio Lirinensis monasterii cultores percelebres, expressoque nomine Caprasius, Lupus, Honoratus,